

Ligos simptomai

Ligos simptomai priklauso nuo užkrato kiekio, užsikrėtimo dažnumo, lervų lokalizacijos vietos, šeimininko imuninio atsako, ligonio amžiaus.

Skiriamos visceralinė (vidaus organų) ir akių toksokarozė.

Daugeliu atvejų, ypač patekus į organizmą mažam kiaušinėlių kiekiui, liga gali praeiti be simptomų. Vystantis simptomams ligonis gali karščiuoti, nors temperatūra dažniausiai būna neaukšta, atsiranda sausas kosulys, dusulys, dažni naktiniai kosulio priepuoliai. Kartais vargina pilvo skausmai. Ligonius pykina, jie vemia, viduriuoja. Protarpiais išberia ir niežti odą.

Kartais migruojančių lervų gali pakliūti į akis, todėl vystosi įvairūs akių pakenkimai. Dažniausiai pažeidžiama viena akis.

Nustatyta, kad sergantiems toksokarozė vaikams sumažėja skiepų ir pakartotinių skiepų nuo tymų, difterijos ir stabligės efektyvumas, nes toksokaros pasižymi stipriu imuniteto susidarymą slopinančiu poveikiu.

Toksokarozės diagnostika ir gydymas

Aprašyti simptomai būdingi ir daugeliui kitų susirgimų, todėl norint patvirtinti diagnozę turi būti atliekami serologiniai kraujo tyrimai.

Toksokarozė išgydoma vartojant tam tikrus antihelmintinius vaistus.

Profilaktika

- Laikytis higienos: kruopščiai tekančiu vandeniu su muilu nusiplauti rankas grįžus iš lauko,

po darbo sode, darže, prieš valgį, pažaidus su šuniuku, kačiuku.

- Nevalgyti neplautų vaisių, uogų, daržovių. Žali valgomi vaisiai, daržovės, uogos turi būti labai atidžiai nuplauti švariu vandeniu ar nuplikyti.
- Negerti ir nevirtoti maisto gamybai, daržovėms, vaisiams, uogoms plauti atvirų telkinių vandens.
- Tinkamai elgtis su šunimis ir katėmis:
 - reguliariai gydyti šunis ir kates nuo kirminų;
 - neleisti šunims laižyti veido, indų, kuriuos naudoja žmonės, nes ant šuns snukučio, liežuvio gali būti parazitų kiaušinėlių;
 - šunis vedžioti jiems skirtose aikštelėse;
 - neleisti savo augintiniams teršti aplinkos, surinkti jų išmatas į maišelius ir išmesti į konteinerius ar nukenksminti kitu saugiu būdu, sudeginant, užkasant;
 - nežaisti su svetimomis katėmis, šunimis, ypač – su valkataujančiais gyvūnais;
 - rūpintis savo augintinių švara.
- Vaikų smėlio dėžes įrengti saulėtose vietose. Ne-naudojamas uždengti. Smėlį keisti kiekvienais metais ir nuolat jį perkasti. Neleisti vaikams žaisti smėlio dėžėse, kuriose smėlis nekeičiamas.
- Vasarą, iškylaujant lauke, nukritusio ant žemės maisto geriau nevalgyti, jeigu jo negalima nuplauti. Maistą geriausia laikyti sandariuose induose, apsaugančiuose nuo dulkių, musių, tarakonų ir kitų vabzdžių, kurie gali pernešti parazitų kiaušinėlius.

www.ulac.lt

TOKSOKAROZĖ - DAŽNIAUSIAI PASITAIKANTI ŠUNŲ, KAČIŲ PLATINAMA KIRMĖLINĖ LIGA

Toksokarozė – liga, kurią sukelia apvaliųjų kirmėlių toksokarų *Toxocara canis* ir *Toxocara cati* lervos.

Susirgimui būdinga sunki, ilgai trunkanti eiga, pasireiškianti įvairiais klinikiniais simptomais, kuriuos lemia organizme migruojančios lervos.

Ligos sukėlėjo vystymosi ciklas

Suaugusi toxocara kirmėlė yra 4–10 cm ilgio. Ji apie 3 mėnesius gyvena šunų, vilkų, lapių, kačių ir kitų šuninių bei katinių šeimos atstovų plonosiose žarnose ar skrandyje.

Suaugusi toksokarų patelė per parą padeda apie 200 tūkst. nesubrendusių kiaušinėlių, kurie su gyvūno išmatomis patenka į aplinką. Toksokarų kiaušinėliai aplinkoje subręsta. Jie pradeda vystytis, kai aplinkos temperatūra pakyla iki +10 °C. Priklausomai nuo temperatūros jie per 5–8 dienas subręsta ir tampa pavojingi žmonėms ir gyvūnams. Subrendę kiaušinėliai jautrūs išdžiūvimui ir tiesioginiams saulės spinduliams. Žemesnėje nei –15 °C temperatūroje jie nustoja vystytis, pereina į ramybės būseną, šios būsenos gali perziemoti.

Aplinkoje (ant dirvožemio, vandenyje) kiaušinėliai išlieka gyvybingi kelis metus.

! **Toksokarozę platina užsikrėtę šunys ir katės, savo išmatomis teršiantys aplinką.**

Patys gyvūnai šiomis kirmėlėmis užsikrečia prariję subrendusius toksokarų kiaušinėlius, esančius aplinkoje, ar sumedžioję užsikrėtusį graužiką.

Iš patekusių į šuns skrandį kiaušinėlių išsiriti lervos, kurios per žarnos gleivinės kapiliarus patenka į kraujo apytaką ir migruoja po įvairius organus ir audinius. Patekusios į plaučius lervos juda bronchų gleivine, pakyla į trachėją iki nosiaryklės. Iš čia su seilėmis nuryjamos ir per skrandį antrą

kartą patenka į plonąją žarnyną, kur užauga, subręsta ir pradeda dėti kiaušinėlius.

Dalis migruojančių lervų patenka į šuns raumenis, kur apsistoja ir išlieka gyvybingos daugelį metų.

Šuns patelei laukiantis šuniukų, hormonų veikiamos lervos, esančios raumenyse, vėl pradeda migruoti. Per placenta jos nukeliauja į dar negimusio šuniuko organizmą, todėl tik gimęs šuniukas gali jau turėti toksokarų lervų plaučiuose ar kepenyse. Užsikrėtusi kalė gali atvesti net keturias vadas šuniukų su toksokaromis kepenyse, nors pati papildomai kirminais neužsikrečia. Jaunikliai gali užsikrėsti ir per pieną.

Kirminais užsikrėtę jaunikliai būna liesi, išpūstais pilvais, gali vemti, viduriuoti su kraujo priemaisomis, kosėti, net nugaišti.

Įvairių šalių duomenimis apie 60–80 proc. ką tik gimusių šuniukų ir apie 20 proc. suaugusių šunų yra užsikrėtę toksokaromis.

! **Žmogus toksokarozę užsikrečia toksokarų kiaušinėliams per burną patekus į virškinimo traktą.**

Žmogus užsikrečia nuo nešvarių, žemėtų rankų, valgydamas neplautas uogas, vaisius ir daržoves, vartodamas atvirų telkinių vandenį, vaikai – žaisdami smėlio dėžėse, žaliose vejose, kuriose yra šunų ir kačių išmatų.

Maisto produktai ar kiti paviršiai toksokarų kiaušinėliais gali būti užteršti su dulkėmis, juos gali pernešti tarakonai, musės.

Žmogus tiesiogiai nuo sergančio šuns užsikrėsti negali, nes pakliuvę į aplinką toksokarų kiaušinėliai turi subręsti, tačiau net sveikas šuo kiaušinėlius gali pernešti ant kailio ar liežuvio.

Dažniausiai užsikrečiama vasaros – rudens mėnesiais, kuomet susikaupia daugiausia subrendusių

kiaušinėlių ir žmonės dažniau būna lauke ar daržuose.

Ligos paplitimas

Toksokarozė paplitusi visame pasaulyje, visuose žemynuose. Lietuvoje kasmet užregistruojama apie 60–100 žmonių, sergančių toksokarozę.

! **Dažniausiai šia liga užsikrečia ir serga 4–14 metų amžiaus vaikai**

Vaikai užsikrečia dažniausiai, nes neturi reikiamų higieninių įgūdžių, jų imuninė sistema silpna, užteršta aplinka, kurioje vaikai žaidžia, jie dažnai ir netinkamai bendrauja su savo augintiniais, kurie nereguliariai gydomi nuo kirminų.

Užsikrėsti ir susirgti rizikuoja veterinarijos gydytojai, vairuotojai, automobilių remonto darbuotojai, komunalinio ūkio darbuotojai, valantys gatves, gaudantys valkataujančius šunis, žmonės, turintys daržus, sodus.

Parazito vystymasis žmogaus organizme

Iš pakliuvusių į žmogaus žarnyną kiaušinėlių išsiriti lervos, kurios įsikverbia į žarnos gleivinę ir patenka į kraują. Kraujas nuneša lervas į kepenis, širdį, plaučius, inkstus, kasą, akis ir kitus organus, kur jos ir pasilieka. Lervos žmogaus organizme nesidaugina, neauga, nesikeičia, tik retkarčiais suaktyvėja ir pradeda migruoti, dirgindamos ir žalodamos audinius. Per ilgą laiką jos apsitraukia kapsulėmis, po to suyra.